

Elči Ibrahim – pašina biblioteka u Travniku

tekst preuzet iz:

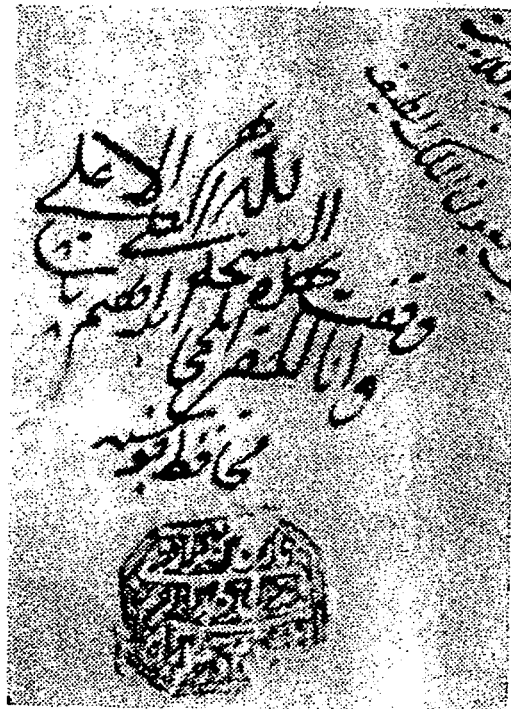
Bejtić, Alija. Elči Ibrahim-pašin vakuf u Travniku : prilog kulturnoj povijesti Travnika. Sarajevo : [s. n.], 1942, str. 27-30.

je posjedovao

Biblioteka Osnivač gornjih zadužbina bio je svjestan koliko ulogu igraju knjige u izobrazbi učenika, pa je poput Gazi Husrevbega u Sarajevu, Karađozbega u Mostaru, i drugih, za

Sl. 5. Pečat Elči Hadži Ibrahim-pašine knjižnice.

Sl. 6. Potpis (?) i privatni pečat Elči Hadži Ibrahim-pašin.

svoju medresu osnovao i knjižnicu. Vakufnamom je najprije ostavio 98 raznih djela na turskom i arapskom jeziku, a donekoliko iza legalizacije vakufname gornjem broju dodao je još pet knjiga, te je o tome 23. travnja 1707. (20. muharema 1119.) napravljena i bilješka na margini vakufname. Dakle, osnovna

45) Mualim ovog mekteba bio je i imam u obližnjoj Čile-džamiji, i brao je za to plaću iz istog vakufa, ma da ta džamija nije imala ništa zajedničkog s Elči Hadži Ibrahim-pašinim vakufom. To se može protumačiti na taj način, da je pomenuta džamija morala izgubiti svoj vakuf iz kojeg se uzdržavala, pa je ta dužnost preturena na najbliži vakuf, a to je Elči Hadži Ibrahim-pašin.

knjižnica pri njegovoj medresi brojila je 103 primjerka raznih orijentalnih djela.

Djela su sva pisana rukom, a ima ih prilično starih, još iz XVI. stoljeća. Pisana su i prepisivana u raznim krajevima. Lijep ih je broj, koja su prepisivana u našim krajevima. Popis tih djela donosima u dodatku ove knjige u prijevodu Elči Hadži Ibrahim-pašine vakufname.

Za čuvanje tih djela i rukovođenje njima legator je u svojoj vakufnami postavio jednog knjižničara s dnevnom plaćom od jedne akče. Pri legalizaciji ovoga vakufa knjižnica je imala i svoj pečat, ovalna oblika (sl. 5.). U pečatu su u pet redaka stajale ispisane arapske riječi:

Vekafehu Elči Hadži Ibrahim paša
Kailen: Innel-hasenati juzhibnes-sejjiât;
Radžijen minel-lahi teala
El-džennatil-alijât.
Sene 1117.

a to u prijevodu znači: »Uvakufio je (knjigu) Elči Hadži Ibrahim-paša govoreći: »Dobra djela odstranjuju zla«, i tražeći od uzvišenog Boga visoke bašče (Raj). Godina 1117. (1706.).«

Tim pečatom providena je na početku teksta svaka knjiga, koju je naš legator uvakufio. Osim toga, svaka od njih je i na završetku teksta označena privatnim Elči Hadži Ibrahim-pašinim pečatom, a prije njega napisano je nečijom, možda i legatorovom rukom: »Vekaftu hazihin-nushate lil-lahil-alijjil-ealâ, ve enel-hakiru Elči Ibrahim paša muhafizi Bosna«, što

Sl. 7. Privatni pečat Derciš Muhameda Korkuta (nešto umanjen).

u prijevodu glasi: »Uvakufio sam ovaj primjerak radi uzvišenoga Boga, a ja sam ponizni Elči Ibrahim-paša, zapovjednik Bosne«. U nekim od tih djela uz te riječi dodato je još i »hala«, t. j. s a d a š n j i, iz čega se vidi da je vakif spremio ta djela u vakufske svrhe dok je još u Bosni vezirovao. Privatni vakifov pečat koji je, kako spomenusmo, otisnut na kraju djela koje je uvakufio, bio je sigurno od kamena i u prstenu, te je na dva mjesta prepukao, pa se tekst u njemu teško čita. U donjem

desnom uglu pečata razabire se oznaka godine (1)102. (1691.), a to je datum pravljenja pečata (sl. 6.).

Vakifova je bila odredba da se knjige posuđuju na čitanje učenicima, koji obitavaju u Travniku, dakle nije samo onim, koji su stajali u internatu medrese, ali i jednim i drugim samo uz jak zalog. Onim pak učenicima, koji nemaju toga zalogu dozvoljeno je nagledati knjigu samo na njenom mjestu. U ina mjesta izvan Travnika legator je zabranio posuđivati knjige. Ako bi se knjižničar o ove propise ogriješio i knjigu izdao nepropisno, vakif nalaže da se na njegov primijene odgovarajući zakonski propisi.

Knjižnica se vremenom sve više povećavala, ali čini se, ne iz sredstava vlastitog vakufa. Više travničkih dobrotvora za ovu knjižnicu uvakufiše po lijep broj knjiga, a mnoge su prenošene iz drugih travničkih knjižnica ovdje na čuvanje. Među tim kasnije prispjelim djelima naročito se zapaža lijep broj knjiga, koje je uvakufio bosanski vezir Hadži Mehmed-paša Kukavica (pred 1759.). Bit će da ih je najprije uvakufio za svoju medresu, pa su one, kad je ta medresa propala, prenešene u ovu knjižnicu. U ovoj knjižnici bilo je više djela, koje je uvakufio bosanski vezir Ali Dželaludin-paša (1819.—1821.). Među kasnijim darovateljima knjiga ovoj biblioteci, ističe se naprijed spomenuti travnički muftija i muderis na Elči Hadži Ibrahim-pašinoj medresi Derviš Muhamed efendija. Knjige je za ovu knjižnicu uvakufio godine 1872., a na svakoj je na arapskom napisano: »Ovaj časni primjerak radi uzvišenoga Boga uvakufio i predao ga knjižničaru pri Elči Ibrahim-pašinoj medresi u Travniku, godine 1289., (1872.)«, a ispod toga je veći pečat (sl. 7.), u kome kao produženje gornje bilješke na arapskom piše: »Potreban milosti svog Gospodara koji prašta, Derviš Muhamed, sin Mustafin, sina Hadži Mustafina, sina Hadži Alijina, sina Muhamedova, sina Hadži Alijina. Neka im se uzvišeni Bog smiluje. 1289. (1872.)«.46)

46) Tu je iznešeno šest generacija porodice Korkuta. Posljednja od njih, Derviš Muhamed začetnik je današnjih travničkih Korkuta. Ta je porodica rodom od Nevesinja. Derviš Muhamed Korkut nakon svršenih studija u Carigradu postavljen je muftijom u Travniku, gdje se stalno nastani. Sinovi su mu Hazim efendija i Munib efendija. Hazim efendijin sin je Asim efendija, a ovog sin Siradž danas je nastavnik Elči Hadži Ibrahim-pašine medrese kao otac, djed i pradjed mu. Munib efendijini sinovi su Derviš ef. (današnji kustos Hrv. zem. muzeja u Sarajevu) i Besim ef. (profesor). Derviš Muhamed Korkut imao je brata Saliha, a ovaj sina Šakir ef., koji je sa službom otselio i nastanio se u Zvorniku. I ovog sin, Haris ef. je danas nastavnik na Elči Hadži Ibrahim-pašinoj medresi.

Godine 1895. knjižnica je smještena u prostorije nove Elči Hadži Ibrahim-pašine medrese. Od tada se je u njoj prikupilo još ponešto orijentalnih knjiga, a nabavljen ih je lijep broj i na našem jeziku.

Prošle godine je iz ove knjižnice prenešeno u Gazi Husrevbegovu biblioteku u Sarajevo na čuvanje i širu upotrebu preko 300 orijentalnih knjiga, koje imaju veću bibliografsku i naučnu vrijednost, a podosta ih je među njima, koje potječu iz osnovne Elči Hadži Ibrahim-pašine knjižnice, i koje su na pomenuti način označene pečatima i potpisom.